

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 9So/175/2016
Identifikačné číslo spisu: 5015201136
Dátum vydania rozhodnutia: 30.05.2018
Meno a priezvisko: JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2018:5015201136.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Judity Kokolevskej a JUDr. Viliama Pohančenika, v právnej veci navrhovateľa: Z. H. F., nar. XX.XX.XXXX, bytom U. Č.. XXX/X, S. J. - R., proti odporkyni: Sociálna poisťovňa, ústredie, Ul. 29. augusta č. 8, Bratislava, o starobný dôchodok, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 02.06.2016, č. k. 25Sd/227/2015-61, takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Žiline z 02.06.2016, č. k. 25Sd/227/2015-61 p o t v r d z u j e .

Navrhovateľovi náhradu trov odvolacieho konania n e p r i z n á v a .

Odôvodnenie

Krajský súd rozsudkom z 02.06.2016, č. k. 25Sd/227/2015-61, potvrdil rozhodnutie odporkyne č. XXX XXX XXXX X zo dňa 05.10.2015 v spojení so zmenovými rozhodnutiami toho istého čísla z 09.11.2015, 27.01.2016 a 19.04.2016 (ďalej len „preskúmané rozhodnutie“), ktorým podľa § 65 ods. 1 a 2 a § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. o sociálnom poistení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 461/2003 Z. z.“), podľa § 21 a § 174 zákona č. 100/1988 Zb. o sociálnom zabezpečení v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 100/1988 Zb.“) a podľa čl. 57 nariadenia (ES) Európskeho parlamentu a Rady č. 883/2004 o koordinácii systémov sociálneho zabezpečenia zamietla žiadosť navrhovateľa z 31.08.2015 o priznanie starobného dôchodku od XX.XX.XXXX, teda odo dňa dovŕšenia veku 58 rokov s odôvodnením, že vzhľadom na získanie iba 18 rokov, 6 mesiacov a 12 dní služby vojaka z povolania nespĺnil podmienky pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok. Navrhovateľovi krajský súd náhradu trov konania nepriznal.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd nepovažoval za opodstatnenú požiadavku navrhovateľa, aby mu ako doba služby vojaka z povolania bola v I. kategórii funkcií hodnotená celá doba štúdia na Vojenskej strednej odbornej škole.

Krajský súd skonštatoval, že navrhovateľ v zamestnaní zaradenom do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ a ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. získal len 8,1315 rokov. Poukázal na to, že štúdiom v prvom a druhom ročníku VSOŠ nie je možné považovať za ostatnú vojenskú službu podľa § 132 ods. 1 písm. b/ zákona o sociálnom zabezpečení. Činnosť, ktorú títo žiaci vykonávali pred nástupom na základnú vojenskú službu, nebola výkonom vojenskej služby. Žiaci VSOŠ počas štúdia nemohli byť vojakmi z povolania, nakoľko do služobného pomeru mohli byť prijatí až po vykonaní základnej vojenskej služby. Do vojenskej činnej služby mohol byť zaradený iba ten, kto dosiahol vek 18 rokov. Žiaci prvého a druhého ročníka VSOŠ sa štúdiom pripravovali na službu vojaka z povolania a neboli vojakmi v činnej službe. Vojenskú základnú službu vykonávali počas štúdia v treťom a štvrtom ročníku VSOŠ. Keďže navrhovateľ ukončil služobný pomer v roku 1985, a teda tento pomer netrval k 31.12.1999, preskúmané rozhodnutie odporkyne považoval za súladné so zákonom.

Rozsudok krajského súdu napadol navrhovateľ včas podaným odvolaním. Namietol, že doby potrebné pre priznanie starobného dôchodku má splnené, nepoberá žiadny výsluhový dôchodok. Jeho služobný pomer trval do 31.01.1992, nie iba do roku 1985.

Podľa obsahu odvolania navrhovateľ žiadal, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil, rozhodnutie odporkyne zrušil a vec jej vrátil na ďalšie konanie.

Odporkyňa vo vyjadrení k odvolaniu poukázala na svoje predchádzajúce vyjadrenia k veci z 07.12.2015 a 11.02.2016 a navrhla, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil.

Dňom 01.07.2016 nadobudol účinnosť zákon č. 162/2015 Z. z. Správny súdny poriadok (ďalej len „SSP“).

Podľa § 492 ods. 1 SSP konania podľa tretej hlavy piatej časti Občianskeho súdneho poriadku začaté pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona sa dokončia podľa doterajších predpisov.

V súlade s citovaným ustanovením najvyšší súd v konaní postupoval podľa ustanovení zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok (ďalej len „OSP“).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 OSP) preskúmal rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods. 2 OSP a dospel k záveru, že odvolaniu navrhovateľa nemožno vyhovieť.

Z dávkového spisu odporkyne a v ňom založeného Potvrdenia Ministerstva obrany SR č. SEEK-37-151/2013 z 12.04.2013, potvrdenia Ministerstva obrany SR č. VA-CR-1-60-41/2013 z 29.01.2013, ako aj z „výkazu dob a kategórií funkcií (pracovných kategórií) rozhodných pro realizaci kádrových opatření, pro zabezpečení peněžitými dávkami podle zákona o některých služebních poměrech vojaků a pro sociální zabezpečení“ mal odvolací súd preukázané, že štúdiom na VSOŠ v dobe od 28.08.1971 do 18.07.1973 mal navrhovateľ hodnotené v III. pracovnej kategórii a od 19.07.1973 do 18.07.1975 ako základnú vojenskú službu v I. kategórii funkcií. Dobu výkonu služby vojaka z povolania od 19.07.1975 do 31.01.1992 mal hodnotenú taktiež v I. kategórii funkcií. Hodnotenie časti doby štúdia v III. pracovnej kategórii odvolací súd považoval za súladné so zákonom, keďže v zmysle § 259 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. v spojení s § 14 ods. 3 zákona č. 101/1964 Zb. o sociálnom zabezpečení v spojení s § 14 ods. 1 zákona č. 92/1949 Sb. Branný zákon a vyhlášky č. 21/1958 Sb. povolenie na dobrovoľný vstup do vojska bolo možné udeliť občanovi, začínajúc 01. januárom roku, v ktorom dovŕšil 17 rokov.

Odvolací súd v tejto súvislosti poukazuje na to, že aj v zmysle nariadenia náčelníka generálneho štábu Československej ľudovej armády číslo 11 z 02.08.1985 sa ako doba služby I., resp. II. kategórie funkcií mohla hodnotiť len základná služba, náhradná služba, prípadne ďalšia služba poslucháčov (žiakov) vojenských škôl (po vykonaní základnej služby).

Podľa § 65 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. poistenec má nárok na starobný dôchodok, ak bol dôchodkovo poistený najmenej 15 rokov a dovŕšil dôchodkový vek.

Podľa § 65 ods. 2 zákona č. 461/2003 Z. z. v znení účinnom do 31.07.2016 dôchodkový vek je 62 rokov veku poistenca, ak tento zákon neustanovuje inak.

Podľa § 274 ods. 1 zákona č. 461/2003 Z. z. nároky vyplývajúce zo zaradenia zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie sa zachovávajú.

Podľa § 14 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. v období do 31.12.1999 sú do I. pracovnej kategórie zaradené zamestnania, v ktorých sa vykonávajú sústavne a v priebehu kalendárneho mesiaca prevažne rizikové práce, pri ktorých dochádza k častým a trvalým poruchám zdravia pracujúcich pôsobením škodlivých fyzikálnych a chemických vplyvov, a to:

- a) zamestnania v baníctve so stálym pracoviskom pod zemou v hlbinných baniach,
- b) ostatné zamestnania v baníctve vykonávané pod zemou v hlbinných baniach,
- c) zamestnania pod zemou pri uskutočňovaní podzemných stavieb baníckym spôsobom,
- d) zamestnania členov leteckých posádok a pracovníkov sústavne činných v lietadle za letu,
- e) zamestnania členov posádok námorných lodí,
- f) zamestnania, v ktorých sa vykonávajú zvlášť ťažké a zdraviu škodlivé práce v hutách alebo v ťažkých chemických prevádzkach,
- g) zamestnania kesonárov a potápačov,
- h) zamestnania vykonávané v prostredí ohrozenom vo významnej miere ionizujúcim žiarením pri úprave a konečnom spracovaní rádioaktívnych surovín, v jadrových elektrárnach a pri obsluhu cyklotrónu a výskumného reaktoru,
- i) zamestnanie vykonávané s dokázanými chemickými karcinogénmi a pri pracovných procesoch s rizikom chemickej karcinogenity,
- j) zamestnanie v baníctve vykonávané pod spodnou úrovňou nadložia a na skrývke v povrchových baniach (lomoch) na uhlie, na rádioaktívne nerasty a na nerasty, z ktorých možno priemyselne vyrábať kovy, na magnezit, azbest, tuhu, kaolín, žiaruvzdorné íly, keramické lupky, sadrovec, živec a na kremeň a kremenec na chemikotechnologické spracovanie alebo na spracovanie tavením,
- k) zamestnania v ťažbe a pri opracovaní kameňa, pri mletí a drvení kremeňa, kremenca a živca, pri formovaní žiaruvzdorných výrobkov a pri úprave keramických surovín vykonávané v prostredí vysokej koncentrácie agresívneho fibroplastického prachu, pokiaľ sú pracujúci pri výkone týchto zamestnaní nadmerne ohrození silikózou, a zamestnania sklárov dutého skla,
- l) zamestnania v stokovej sieti v podzemných priestoroch.

Podľa § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie sa za dobu pred 01. januárom 2000 hodnotí služba vojakov z povolania (§ 129) zaradená do I. (II.) kategórie funkcií, ak nevznikol nárok na dôchodok podľa piatej časti tohto zákona. Služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/.

Navrhovateľ sa narodil XX.XX.XXXX, nevznikol mu teda nárok na starobný dôchodok podľa piatej časti zákona č. 100/1988 Zb., a preto sa doba hodnotená ako doba služby v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 100/1988 Zb. hodnotí ako zamestnanie zaradené do I. (II.) pracovnej kategórie, pričom služba zaradená do I. kategórie funkcií sa v týchto prípadoch hodnotí ako zamestnanie I. pracovnej kategórie uvedené v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ tohto zákona.

Podľa § 21 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. občan má nárok na starobný dôchodok, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

- a) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/ alebo najmenej 10 rokov v takom zamestnaní v uránových baniach,

- b) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 15 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/, ak bol z tohto zamestnania prevedený alebo uvoľnený z dôvodov uvedených v § 12 ods. 3 písm. d/ a e/,
- c) 55 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/,
- d) 58 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 20 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. i/ až l/, alebo
- e) 60 rokov.

Navrhovateľ netvrdil, že by v jeho prípade bolo splnené podmienky uvedené v § 12 ods. 3 písm. d/ alebo e/ zákona č. 100/1988 Zb. pre vznik nároku na starobný dôchodok podľa § 21 ods. 1 písm. b/ tohto zákona. Zamestnanie zaradené do I. kategórie funkcií nevykonával v rozsahu aspoň 20 rokov, nárok na starobný dôchodok mu preto nevznikol ani podľa § 21 ods. 1 písm. c/ a d/ tohto zákona.

S účinnosťou od 01.07.1992 bol zákonom č. 235/1992 Zb. o zrušení pracovných kategórií a o ďalších zmenách v sociálnom zabezpečení vložené nové ustanovenie § 174.

Podľa § 174 ods. 1 písm. b/ zákona č. 100/1988 Zb. v znení zákona č. 235/1992 Zb. občan, ktorý vykonával pred 01. januárom 1993 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 1 zákona č. 100/1988 Zb. v znení platnom do 31.12.2003 občan, ktorý vykonával pred 01. januárom 2000 zamestnanie I. pracovnej kategórie, prípadne službu I. alebo II. kategórie funkcií, má po 31. decembri 1999 nárok na starobný dôchodok tiež, ak bol zamestnaný najmenej 25 rokov a dosiahol vek aspoň:

- a) 56 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 14 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9,5 roka, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 19 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 19 rokov v službe I. kategórie funkcií,
- b) 57 rokov, ak bol zamestnaný najmenej 13 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. a/, prípadne 9 rokov, ak ide o také zamestnanie v uránových baniach, alebo 18 rokov v zamestnaní uvedenom v § 14 ods. 2 písm. b/ až h/ alebo 18 rokov v službe I. kategórie funkcií.

Podľa § 174 ods. 2 zákona č. 100/1988 Zb. podmienkou vzniku nároku na starobný dôchodok podľa odseku 1 je, že zamestnanie I. pracovnej kategórie alebo služba I. alebo II. kategórie funkcií trvali k 31. decembru 1999; za zamestnanie sa na tieto účely považujú i náhradné doby a doby uvedené v § 5 ods. 1 a v § 6 ods. 1 nariadenia vlády Československej socialistickej republiky č. 117/1988 Zb..

Ustanovenie § 174 je zaradené v desiatej časti zákona č. 100/1988 Zb., je teda ustanovením prechodným, upravujúcim nároky z I. a II. pracovnej kategórie a I. a II. kategórie funkcií po 31. decembri 1999, pôvodne po 31.12.1992. V dôsledku zániku zaraďovania zamestnaní do I. a II. pracovnej kategórie po 31.12.1992, postupne predĺžovaného až do 31.12.1999, malo toto ustanovenie za cieľ odstrániť tvrdosť zákona spočívajúcu v nemožnosti splnenia podmienok podľa § 21 tohto zákona po 31.12.1992, resp. po 31.12.1999 a zachovať iba určeným skupinám zamestnancov, ktorí vykonávali zamestnanie zaradené do I. pracovnej kategórie podľa § 14 ods. 2 zákona, resp. v I. a II. kategórii funkcií, skorší vznik nároku na starobný dôchodok.

Z uvedeného ustanovenia vyplýva zámer zákonodarcu umožniť zamestnancom získať v zamestnaní zaradenom do zvýhodnenej kategórie v tam určenom období (najskôr len do 31.12.1992, naposledy a v súvislosti s predĺžovaním zaraďovania zamestnaní do zvýhodnených kategórií až k 31.12.1999) počet rokov v tejto kategórii v rozsahu nižšom, ako je upravený v § 21, resp. § 132 zákona č. 100/1988 Zb..

Keďže navrhovateľ získal len skončených 18 rokov v I. kategórii funkcií a jeho služobný pomer trval iba do 31.01.1992 a netrval do 31.12.1999, odvolací súd mal preukázať, že nespĺňa ani podmienky podľa § 174 ods. 1 a 2 zákona č. 100/1988 Zb. pre skorší vznik nároku na starobný dôchodok.

Rozsudok krajského súdu preto ako vecne správny potvrdil podľa § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 250l ods. 2, § 250ja ods. 2 a § 219 OSP.

O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa § 246c ods. 1 OSP v spojení s § 224 ods. 1, § 250l ods. 2 a § 250k ods. 1 OSP tak ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku, lebo navrhovateľ v tomto konaní nebol úspešný.

Tento rozsudok bol prijatý pomerom hlasov 3:0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku n i e j e prípustný opravný prostriedok.